

λίθινος και σφραγιδολίθος, κεραμεική χαρακτηριστική ΥΜΙα χρόνων και μία ωραία πρόχους με θαλασσίαν διακόσμησην ΥΜΙβ (πορφύραι, άστεριαι, χλωρίς θαλασσία) αποτελούν ένα πολύ αξιόλογον σύνολον. Ο κ. Dessenne έσυνέχισε την άνασκαφήν της Οικίας Ε κυρίως προς άνατολάς και νότον. Τό νότιον δριον της Οικίας διεπιστώθη από άγωγόν ύδατος έξ άμμολίθων. Άφθονος κατά την περιοχήν ταύτην ύπηρξεν ή κεραμεική της περιόδου άνακαταλήψεως (ΥΜΙΙβ). Άλλά άνάμικτος άνευρέθη κεραμεική της ΥΜΙ έποχής, ως και τεμάχια λιθίνων άγγείων τών αυτών χρόνων. Τό βόρειον μέρος της οικίας είναι πολύ περισσότερον ένδιαφέρον, άν και τά λείψανα της Άνακαταλήψεως συγγέουν τά πράγματα. Μία μνημειώδης είσοδος με κατώφλιον 4 μ. μήκους και στοάν εκ τεσσάρων κίωνων φέρει προς αήλην όρθογώνιον, έχουσαν νοτίως έκτεταμένον πλακόστρωτον. Τό σύνολον είναι επιβλητικόν και φέρει εις την σκέψιν μάλλον ένός μικρού άνακτόρου. Εύρυτέρα όμως έρευνα και δεύτεραι φροντιδες είναι άναγκαϊαι διά την διαμόρφωσιν άκριβεστερας εικόνας του συνόλου. 4 λίθινοι λύχνοι και πολλά άλλα λίθινα σκεύη άνευρέθησαν κατά την περιοχήν ταύτην, ένώ ή κεραμεική ήτο σπανία. Νοτίως της όδοϋ της άγοϋσης από Μάλια εις Βραχάσι άνευρέθη μεγάλη τράπεζα προσφορών, με πλήθος μικρών κοιλοτήτων κύκλω και μεγαλυτέραν κοιλότητα κατά τό κέντρον, επιμελοϋς εργασίας και εις μέγεθος ύπερβαίνουσα την γνωστήν τράπεζαν του Άνακτόρου. Η επί τόπου δοκιμή οϋδέν οϋσιαστικόν απέδωκε.

Τά πλούσια εύρήματα τά έλθόντα εις φως είτε τυχαίως είτε δι' άνασκαφών εις την Κρήτην έπιβεβαιούν την γενικώς κρατοϋσαν γνώμην ότι τό έδαφος της νήσου κρύπτει εισέτι άπειρους θησαυρούς και ότι ή Κρήτη είναι έν από τά πλέον άποδοτικά άρχαιολογικώς έδάφη της Έλλάδος.

Ν. ΠΛΑΤΩΝ

Η ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΓΙΑΜΑΛΑΚΗ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1951.

Ο ρυθμός του πλουτισμού της Συλλογής Γιαμαλάκη δέν έπεβραδύθη και κατά τό έτος 1951. Τό πλείστον τών άποκτηθέντων δι' άγορών κυρίως εύρημάτων προέρχεται έξ αυτής της Κρήτης.

Ωραία μυκηναϊκά άγγεία πήλινα, μεταξύ τών όποιων διακρίνεται τρίτων μυκηναϊκόν άγγείον με φολιδατήν διακόσμησην, κάλαθος με κυπελλίδιον και τοξοειδή λαβήν επί του χείλους και δοχείον με εύρειαν λαβήν τοξοειδούς σχήματος δι' έξάρτησιν, έφ' ής στρέφεται κινούμενον πώμα, είναι τά πλέον σημαντικά εκ τών ηηλίνων. Έλληνικά του παρηκμασμένου επιχωρίου ρυθμού και ελληνιστικά του ρυθμού Γναθίας προέρχονται έξ Ίεραπέτρας. Έκ ρωμαϊκού τάφου της Γόρτυνος προέρχονται δύο πήλινα ειδώλια, μυδς επί στροβίλου πέυκης και κουροτρόφου γυναικός, ως και ωραιότατον ύάλινον δοχείον εις σχημα στροβίλου πέυκης. Τρεις όμοιαι προτομαί γυναικων, προσκεκολλημένα ποτε, φαίνεται, επί τών χειλέων λεκανοειδοϋς σκεϋους, μορφή γυναικός (εκ Πατέλας Κνωσού), τμήμα εύμεγέθους προσώπου μειδιώσης γυναικός (έξ Άξου) και ωραϊον πλαστικόν άγγειον εις μορφήν κεφαλής Άρποκράτους είναι τά κυριώτερα τών άποκτηθέντων άντικειμένων ηηλοπλαστικής.

Έκ κυκλικού πρωτομινωϊκού τάφου της Μεσαράς, άγνωστον άκριβεστερον που κειμένου, προέρχεται μεγάλη σειρά όλμοειδων και ραβδωτών ή καλυκομόρφων λιθίνων δοχείων κοινών και ήχι καλώς διατηρημένων. Δίμυξος λίθινος λύχνος προέρχεται εκ της περιοχής του Λασιθίου. Καλώς διατηρούμενα άλάβαστρα μυροδόχα δοχεία ελληνιστικων χρόνων προέρχονται εκ τάφων της Ίερα-

ΚΡΗΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ Ε.

29

πέτρας. Ἀξία λόγου μαρμαρίνη κεφαλή παιδός, ἐμφανίζουσα χαρακτηριστικά σκοπαϊκῆς τέχνης, περιῆλθεν εἰς τὴν Συλλογὴν ἐξ Ἀγ. Μύρωνος Μαλεβυζίου.

Τὰ μεταλλικά ἀντικείμενα τὰ ὁποῖα ἀπεκτήθησαν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ὑπῆρξαν καὶ πολυπληθέστερα καὶ ἀξιολογώτερα. Σπουδαία χαλκῆ μίτρα ἀρχαϊκῶν χρόνων καλῆς διατηρήσεως ἀλλ' ἀκόσμητος προέρχεται ἐξ Ἀξοῦ. Φέρει δι' ἀρχαϊκῶν γραμμάτων ἐπιγραφὴν σχετικὴν μὲ τὸν ἀναθέσαντα. Τῆς αὐτῆς προελεύσεως εἶναι τμήμα ἄλλης μίτρας, τοῦ ΣΤ' π. Χ. αἰῶνος, φερούσης παράστασιν Νίκης, κινουμένης πρὸς τὰ δεξιὰ μὲ ἀναπεπταμένας τὰς πτέρυγας καὶ κρατούσης βλαστὸν ἐλαίας. Μοναδικὸν ἀπόκτημα εἶναι μικρὸν χαλκοῦν σύμπλεγμα δαιδαλικῆς τέχνης γυναικὸς ὄχουμένης ἐπὶ λέοντος. Κάθεται ἐπ' αὐτοῦ πλαγίως καὶ κρατεῖ τὴν διὰ τοῦ σκέλους διερχομένην οὐράν. Προτομὴ γρυπὸς ρεαλιστικῆς ἀποδόσεως ἀπέτελεσε πάλαι προσάρτημα χαλκοῦ λέβητος καὶ ἀνήκει πιθανῶς εἰς τὸν ΣΤ' αἰῶνα. Καλῆς διατηρήσεως καὶ στιβαρᾶς κατασκευῆς εἶναι χαλκῆ ἐξ Ἀξοῦ περικεφαλαία Κορινθιακοῦ τύπου, ἀνήκουσα εἰς τὸν ΣΤ' αἰῶνα. Γεωμετρικῶν εἰσέτι χρόνων εἶναι τμήματα ἐκ τοῦ χείλους μετὰ τῶν τροχοειδῶν λαβῶν, ἐφ' ὧν κάθονται πτηνά, λέβητος ἐπίσης ἐξ Ἀξοῦ. Μικρότερας σημασίας εἶναι τὰ λοιπὰ χαλκᾶ νεωστὶ ἀποκτηθέντα ἀντικείμενα: κομψὸς λύχνος ρωμαϊκὸς μορφούμενος μεταξὺ ἐλισσομένων φύλλων καὶ μὲ λαβὴν μορφῆς ὑπερυψουμένου φύλλου, ἄνευ τοῦ πώματός του, προτομὴ Ἀρποκράτους, χρησιμεύουσα ὡς ἐπίθημα που, μικρὰ χεῖρ ἀστραγαλίζοντος, ἐν περίπτῳ εἰς σχῆμα ἄκρου ποδός, ἄκρος ποὺς εἰδωλίου, ἕτερος ἄκρος ποὺς βαινῶν ἐπὶ κλάδων δένδρου, αἰχμὴ μινωικοῦ δόρατος, ἐντελῶς ἰδιόρρυθμον καὶ βάρβαρον τὴν ἐμφάνισιν σύμπλεγμα κεφαλῆς βλαστανούσης ἐκ στελέχους μετὰ προσώπου καὶ κρατούσης ἑκατέρωθεν λαίμους παραδόξων ζώων, ἐνθυμίζον ἀνάλογά τινα ἐκ Λουριστᾶν κ. ἄ. Ἐντὸς ἀρχαίου καλύμματος κατόπτρου κατεσκευάσθη δι' ἐπικολλήσεως ἐλασμάτων σφραγίς ὑστέρων μεσαιωνικῶν χρόνων μὲ ἐπιγραφὴν ἀναφερομένην εἰς ἀρχιμανδρίτην Ἀνδρέαν τὸν Ρουκάνην (ἴσως προερχομένη ἐκ τοῦ σιναιτικῆς παρὰ τὸ χωρίον Ρουκάνη μετοχίου, ὅπου σφίζεται σπουδαῖος βυζαντινὸς ναός). Χρυσᾶ εἶναι μικρότατον ἀμφορίδιον ἢ χυτρίδιον πολὺ πιθανὸν μινωικῶν χρόνων προερχόμενον ἐκ Μαλίων, ἑλληνικὸν ψέλιον μὲ κωδωνοειδῆς ἐξάρτημα καὶ μικρὰ ἑλλειψοειδῆς ταινία μὲ παράστασιν τοῦ Κύκνου καὶ τῆς Λήδας, ὑστέρων ἑλληνιστικῶν χρόνων. Ἐξ ἑλεφαντοστοῦ εἰργασμένη εἶναι λιθὴ ἐργαλείου ἢ σκεύους παριστώσα μὲ τρητὴν τεχνικὴν παιδα (Ἀρποκράτην ἢ Πλοῦτον) μεταξὺ δειδρυλίων.

Ἡ συλλογὴ τῶν σφραγίδων ἐπλουτίσθη διὰ νέων δειγμάτων ποικίλων περιόδων τῆς μινωικῆς ἐποχῆς καὶ διαφόρων τύπων καὶ ὕλων. Αἱ περισσότεραι εἶναι φακοειδεῖς καὶ ἀμυγδαλοειδεῖς, πρισματικαὶ καὶ κομβιόσχημοι. Μία ἐξ ἐλέφαντος ἀποτελεῖ σύνθεσιν δύο ἡμικωνίων κατὰ κορυφὴν συνδεδεμένων, οὕτως ὥστε νὰ ἀποτελῆται τὸ σχῆμα τῶν ἱερῶν κεράτων. Εἰς πεπιεσμένους κύλινδρος ἔχει παράστασιν καθημένης γρυπὸς ἐπιμελοῦς ἐργασίας. Θαιμαστὸς εἶναι σφραγιδόλιθος ἐκ σαρδίου ἀμυγδαλοειδοῦς σχήματος μὲ παράστασιν ὀρθοῦ προσφύροντος φυτὸν εἰς τὸν πρὸ αὐτοῦ ἰστάμενον καὶ ἵψουντα τὰ πρόσθια ἄκρα κυνοκέφαλον.

Ἡ Συλλογὴ τοῦ ἱατροῦ Γιαμαλάκη ἀποτελεῖ νῦν ἀξιόλογον σύνολον καὶ ἔχει κινήσει πολὺ εὐρύτερον τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἐπιστημόνων καὶ φιλοτέχνων. Ὁ κάτοχός της σκέπτεται νὰ προβῇ εἰς ἔκδοσιν Καταλόγου εἰκονογραφημένου εἰς τευχίδια.

Ν. ΠΛΑΤΩΝ